Söz Varlığı: Kelimede Anlam

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Söz varlığı:** Bir dildeki kelimelerin, deyimlerin, atasözlerinin ve kalıp sözlerin tamamıdır. Söz varlığı zengin olan kişi düşüncesini daha açık ve etkili anlatır.
- **Eş ve yakın anlamlı kelimeler:** Yazılışları farklı, anlamları aynı ya da birbirine çok yakın olan kelimelerdir: **gezgin – seyyah**, **cevap – yanıt**, **kızmak – öfkelenmek**.
- **Zıt anlamlı kelimeler:** Anlamca birbirinin karşıtı olan kelimelerdir: **erken – geç**, **cömert – cimri**, **girmek – çıkmak**.
- **Eş sesli kelimeler:** Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı kelimelerdir: **yüz** (sayı) – **yüz** (surat) – **yüz-** (suda ilerlemek).
- **Terim:** Bir bilim, sanat ya da meslek dalına özgü, belirli bir kavramı karşılayan kelimedir: **mısra** (edebiyat), **açı** (matematik), **nota** (müzik).
- **Anlam tahmini ve çağrışım:** Bilinmeyen bir kelimenin anlamı cümlenin gelişinden (bağlamdan) tahmin edilir, sonra sözlükten doğrulanır. Bir kelimenin akla getirdiği diğer kelimelere **çağrışım** denir: **deniz** – dalga, martı, tuz.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki kelimelerin **eş anlamlılarını** yazınız.
a) cevap: ..... b) misafir: ..... c) okul: ..... ç) vatan: .....

2 Aşağıdaki kelimelerin **zıt anlamlılarını** yazınız.
a) cömert: ..... b) kalabalık: ..... c) yokuş: ..... ç) hatırlamak: .....

3 Aşağıdaki kelime çiftlerinden hangisi **eş anlamlıdır**?
A) ince – kalın B) gezgin – seyyah C) yavaş – hızlı D) eski – yeni

4 Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış **yüz** kelimesinin anlamını yazınız.
a) Kardeşim havuzda her gün yarım saat **yüzüyor**.
b) Kütüphanede **yüz** yeni kitap vardı.
c) Soğuktan **yüzü** kıpkırmızı olmuştu.

5 "Kitap" kelimesinin size **çağrıştırdığı** dört kelime yazınız.

6 Aşağıdaki kelimelerden hangisi bir **müzik terimidir**?
A) kalem B) sepet C) bahçe D) nota

7 Aşağıdaki kelimeleri ait oldukları alanla **eşleştiriniz**.
1) üçgen 2) dize 3) mikroskop 4) penaltı
(…) spor (…) matematik (…) fen bilimleri (…) edebiyat

8 Aşağıdaki cümledeki koyu kelimenin yerine **eş anlamlısını** yazarak cümleyi yeniden yazınız.
"Ödevini bitirince **hemen** bahçeye koştu."

9 Aşağıdaki ifadelerin doğru olanlarının başına **D**, yanlış olanlarının başına **Y** yazınız.
(…) "Güz" ile "sonbahar" eş anlamlıdır.
(…) "Dar" ile "geniş" eş seslidir.
(…) "Çay" hem içecek hem küçük akarsu anlamına gelebilir.
(…) Terimler her alanda aynı anlamda kullanılır.

10 "Sınıfa girer girmez **sessizce** yerine oturdu." cümlesindeki koyu kelimenin **zıt anlamlısı** hangisidir?

A) gürültüyle B) yavaşça C) usulca D) sakince

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Pazar sabahı mahallenin pazarı erkenden kurulmuştu. Tezgâhların arasında dolaşan Deniz, yaşlı bir satıcının sepetindeki **iri** ve **parlak** elmalara takıldı. Satıcı gülümseyerek "Bunlar bahçemin son ürünleri." dedi. Deniz, elmaların **fiyatını** sorunca adamın verdiği cevap onu şaşırttı: "Sen bana bir türkü söyle, ben de sana bir elma vereyim."

Metinde geçen iki **pazar** kelimesinin anlamlarını yazınız. Bu kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

12 Yukarıdaki (11. sorudaki) metinde koyu yazılmış **iri** ve **parlak** kelimelerinin zıt anlamlılarını, **fiyat** kelimesinin eş anlamlısını yazınız.

13 "Sabahleyin gökyüzünü kaplayan **bulutlar** öğleye doğru dağıldı."
Bu cümlede koyu kelimenin **çağrıştırdığı** kelimeler hangi seçenekte birlikte verilmiştir?

A) kalem, silgi, defter
B) tencere, kaşık, tabak
C) yağmur, gri, gökyüzü
D) top, file, kale

14 "Dedem sohbet ederken sözlerini **tartarak** konuşurdu; hiçbir kelimeyi gelişigüzel söylemezdi."
Koyu yazılmış kelimenin bu cümledeki anlamını, cümlenin gelişinden **tahmin ederek** yazınız.

15 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **zıt anlamlı** kelimeler bir arada kullanılmıştır?

A) Yorgun ve bitkin bir hâlde eve döndü.
B) Sabah erken kalktı ama işe geç kaldı.
C) Kitabı okudu ve arkadaşına anlattı.
D) Bahçede güller ve laleler açmıştı.

16 Aşağıdaki kelimelerle **eş sesli** anlamlarını gösteren ikişer cümle kurunuz.
a) gül b) dolu

17 Tablodaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

Kelime	Eş anlamlısı	Zıt anlamlısı
kolay		
zengin		
sevinç		

18 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu yazılmış kelime **terim** olarak kullanılmıştır?

A) Pastayı **dörde** bölüp paylaştık.
B) Kapıyı **dört** kez çaldı.
C) Masanın **dört** ayağı da sallanıyordu.
D) Şiirin ilk **dörtlüğünde** baharı anlatmış.

19 "Seyyah" kelimesinin anlamını bilmeyen bir öğrenci bu kelimenin anlamını doğru öğrenmek için hangi adımları izlemelidir? Sırasıyla yazınız.

20 "Yeni gelen öğrenci **çekingen** davranıyor, kimseyle konuşmuyordu."
Koyu kelimenin **zıt anlamlısı** aşağıdakilerden hangisidir?

A) girişken B) utangaç C) sessiz D) ürkek

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Köyün kenarındaki **çay** ilkbaharda coşar, yazın neredeyse kururdu. Annem çayın kıyısında demlediği **çayı** bize ikram eder, biz de suya taş atarak yarışırdık."
a) Koyu yazılmış kelimeler arasında nasıl bir anlam ilişkisi vardır?
b) Her birinin anlamını yazınız.

22 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **eş anlamlı** iki kelime bir arada kullanılmıştır?

A) Uzun yolu kısa sürede aldık.
B) Ağır çantayı hafif çantayla değiştirdi.
C) Kentin sokaklarında dolaşırken şehrin tarihini de öğrendik.
D) Yüksek dağlardan alçak ovalara indik.

23 Bir yazar şu cümleyi yazmıştır:
"Çocuklar parka **girdi**, oyun oynadı, akşam olunca da **girdi**."
Cümlede ikinci koyu kelime yanlış seçilmiştir. Bu kelime yerine hangi kelime kullanılmalıdır? Neden?

24 Aşağıdakilerden hangisinde kelimeler arasındaki ilişki "**sıcak – soğuk**" arasındaki ilişkiyle **aynıdır**?

A) ev – yuva B) ak – beyaz C) söz – kelam D) kazanmak – kaybetmek

25 Aşağıdaki kelimeleri **fen bilimleri terimi** ve **günlük kelime** olarak iki gruba ayırınız.
kütle pencere buharlaşma ayakkabı mıknatıs yastık

26 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Ayşe'nin bahçesindeki elma ağacı bu yıl **bereketliydi**. Dalları öyle yüklüydü ki bazıları yere değiyordu. Ayşe elmaları komşularına dağıttı, yine de sepetler boşalmadı."
a) Koyu kelimenin anlamını metinden hareketle tahmin ediniz.
b) Tahmininizi destekleyen iki ipucunu metinden yazınız.

27 "Sınav günü herkes **heyecanlıydı** ama Murat oldukça **sakindi**."
Bu cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Koyu kelimeler zıt anlamlıdır.
B) Koyu kelimeler eş anlamlıdır.
C) Koyu kelimeler eş seslidir.
D) Koyu kelimeler birer terimdir.

28 "Işık" kelimesini aşağıdaki iki alanda birer cümlede kullanınız.
a) Günlük konuşmada b) Fen bilimleri dersinde (terim anlamıyla)

29 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu yazılmış kelime, diğerlerinden **farklı** bir anlamda kullanılmıştır?

A) Adını defterin kapağına **yaz**.
B) Bu **yaz** köye gideceğiz.
C) Bu mektubu dikkatle **yaz**.
D) Ödevini temiz bir kâğıda **yaz**.

30 Aşağıdaki kelime grubundan **anlamca uyuşmayan** kelimeyi bulunuz ve nedenini yazınız.
mutlu – sevinçli – neşeli – kederli – memnun

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**